

- אחור: בחוך שני עיגולים, כתובות
 1. במרכזה: محمد / رسول / الله
 2. מסביב: باسم الله ضرب هذا الفلس بدمشق
 2.87 גרא, 20 מ"מ.

Lane-Poole, Cat. Arab Coins Khedivial Library Cairo,
 p. 114, Nos. 835-838.

(13) פלטס, אר-רמלה, בלי תאריך.

פניהם: ענף בתוכו עיגול נקודות ומסביבו כתובות
 ע אלה الا [والله] وحده
 אחורי: סחר עם נקודה בתוכו, מוקף עיגול נקודות, ומסביבו כתובות
 ضرب هذا الفلס بالرملة
 1.90 גרא, 20 מ"מ.

Lane-Poole, Cat. Moh. Coins Bodleiana, Nos. 26-27;
 Nützel, Kat. Or. Münzen Berlin, I, Nos. 2007-2009.

א. בזנחוּין

לגלוי המטבעות של אלכסנדר ינאי

א. קינדלר

לאחר פרוטוטיפם של מטבעות מתקופת ינאי¹, שבו צולמו לראשונה
 מטבעות עם קטעי כתובות באותיות עבריות מרובעות², מצאתי באוסף הפרטני שלי
 וכן ב"מויזיאון הארץ" בתל-אביב כמה מטבעות נוספות ממין זה, כך שרכובו בידי עד
 עתה 14 מטבעות.
 במטבעות הנוספות, בדומה לאלו שבמטמון הנ"ל³, חרוט על צד אחד כוכב
 בעל חמש או שש קרונים עם נקודה במרכז, המוקפת מעגל של נקודות, ומסביב לה
 קטעי כתובות בכתב עברי מרובע, אך משובש⁴; ואילו על הצד השני חרוט
 עוגן מוקף חישוק רחוב, ומסביב לו קטעים משובשים של הכתובות:
 .⁵ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

The Jaffa Hoard of Alexander Jannaeus, pp. 170—185, in the (1)
 Israel Exploration Journal, vol. 4, nos. 3-4, Jerusalem, 1954. and in Pub-
 lication of the Israel Numismatic Society, vol 1, Jerusalem, 1954, pp.

.179—178 (2) שם. עמ' 170—178 .170—185

G. F. Hill: A Catalogue of Greek. 1—850 מס' 171—170, שם,
 Coins in the British Museum, Palestine, London 1914, pp. 210—211,
 nos. 1—18

4) בפרוטוטיפם של הטיפוס הנדון כאן רשומות בין קרני הכוכב, בכתב עברי עתיק,
 המלים: "יהונתן המלך".

5) ראה לוח ח' מס' 15.

הدينומינציה של המطبوعות הנ"ל היא כנראה, הביגונית⁶). קטרון של המطبوعות הוא 10 עד 11 מ"מ, ומשקלן — 0.5 עד 1.2 גרם. משקל זה מושפע בחלק מהמطبوعות על-ידי זיזי היצקה, שנשארו על האסימוניות.

במطبאות 5, 8 ו-9 מכון המכטב כלפי פנים; בכל השאר מכון הוא כלפי חוץ. המצב דומה מאוד לזה של המطبאות עם הכתובות באותיות מרובעות, שנתגלו במתמן יפו של ינאי²). האותיות הן מועטות או בודדות, ועובדת זו מקשה על פענוח הכתובות. כפי שצוין במחקריו על מטמן יפו של ינאי, יש לשער, שהכוננה היתה להרשות כמה אותיות עבריות של המطبאות, כדי לשוטה להן צבון היהודי, כמשקל נגדי לכתובות היוונית שבעד השני של המطبאות. הרי גם הכתובות בכתב היד מיו-ני, שהן רגילות בטיפוס זה של מطبאות אלכסנדר ינאי ושבהן ממשמשים לעיתים בערבותיה שלושה סוגים של אותיות — א) אותיות דמיוניות, ב) אותיות עבריות קדומות ו-ג) לפעמים גם אותיות בכתב העברי המ羅בע — שהן נטולות תוכן, בדרך כלל, ורק לעיתים לרוחקות יש אפשרות קלישה לפענוח חלק של הכתובות: "יהונתן המלך". הויאל ובמאה הראשונה לפני הספירה היה מקובל מאד הכתב העברי המ羅בע, אף לשם כתיבה של עניינים חילוניים, וחורת החותמות — שהיתה, כנראה,

מס'	קטיין כתובות בכתב עברי מרובע	תעתיק	תעתיק	מס'	תעתיק בכתב עברי רכמי
1	וְבָח	וְבָח	וְבָח	8	וְבָח
2	יַתְתָּ	יַתְתָּ	יַתְתָּ	9	יַתְתָּ
3	רַבְבָּ	רַבְבָּ	רַבְבָּ	10	רַבְבָּ
4	וְגָ	וְגָ	וְגָ	11	וְגָ
5	וְחַטָּאת	וְחַטָּאת	וְחַטָּאת	12	וְחַטָּאת
6	יְחִיא	יְחִיא	יְחִיא	13	יְחִיא
7	תְּ	תְּ	תְּ	14	תְּ

ציור מס' 1

(ציורי הכתובות מתאימים לפי מספריהן במספר תצלומי המطبאות בלוח ח').

(6) שם עמ' 181—180 הקרויה לפתחן (νάζαται).

הודי — רגיל היה לכתב זה יותר מאשר לכתב העברי הקדום, ועל כן בחר באותיות אלו דווקא.

כאמור, מהויה פענזה הכתובות בעיה חמורה: ראשית, מחמת שיבוש הכתב; ושנית, בשל העדרן של כתובות שלמות. נראה לי, שברוב המקרים אפשר לראות באוותאות חלקיים של הכתובת המקורית, שהיא "יהונתן המליך". וכן מתרשים קטעי הכתובות: תו (מס' 9) ; ית (מס' 5, 6) ; כי (מס' 7, 8) ; תן (מס' 3) ; ון (מס' 4) או אותן הבזקנות ת (מס' 10, 11) כמתוך השם "יהונתן". ואולי יכולים אנו לקרוא בכתב למפרע (למ?)(?) חלק של התואר "מלך" במס' 12. כתובות דומה לו שעלה המطبع מס' 13 (חו) נמצאה גם במטמון יפו של ינאי (חד⁷). לא עלה בדי למצוא פענזה מניח את הדעת במס' 13 ו-14 (מטרס?). כהוכחה לכך, שהדרך שנתקנו בה לפענזה אוותיות בודדות אלה, היא הנכונה יכלולים לשמש מס' 2, שבו אפשר לקרוא ינת [=ינת] — כתיב זה מופיע בطبعות ינאי מטיפוס אחר⁸) —

וכן מס' 1, שבו אפשר לקרוא ונת מתוך [=וינת].

בן מצאתו מطبع עם כתובות, שצורת האוותיות בה דומה ביותר לאלו שבמס' 7 בבית-הנקות הלאומי "בצלאל" בירושלים.

בכמה מקרים חרוטות האוותיות עם נקודות בקצתויהן, תופעה, שנגרמה ע"י השימוש בטכנית ידועה של חריטה, שכבר עמדתי עליה במחקריו על מטמון יפו של ינאי⁹).

מס' 9 הוא מהطبعות, שנמצאו בתל-אביב¹⁰).

כל הطبعות האלה נתבעו בערך בשנים 90 עד 85 לפנה"ס¹¹), כפי הנראה בימן¹²).

7) שם, עמ' 179, צייר 4, מס' 6.

8) Hill שם, עמ' 199—203, מס' 11—88, לוח XXI, מס' 14—20.

9) שם, עמ' 183.

10) שם, עמ' 183, הערה 35.

11) שם, עמ' 184.

12) שם, עמ' 4, 183/4.